

Omistajanvaihdokset näkyviksi tilastoin ja tutkimuksin

26.5.2026

Yritysten omistajanvaihdokset ovat tärkeä osa yrityskannan uudistumista. Ne voivat tarkoittaa yrityksen myyntiä ulkopuoliselle ostajalle, sukupolvenvaihdosta perheen sisällä, yritysostoa kasvun välineenä tai yrittäjyyden aloittamista yrityksen ostamisella. Yrittäjälle kyse on yrityksen tulevaisuudesta ja aluekehitykselle myös työpaikoista, palvelujen säilymisestä, verotuloista sekä elinkelpoisen liiketoiminnan jatkuvuudesta.

Omistajanvaihdosten edistäminen edellyttää tietoa. Ilman tilastoja ja tutkimusta on vaikea arvioida, kuinka paljon omistajanvaihdoksia tapahtuu, kuinka moni yrittäjä suunnittelee luopumista lähivuosina ja missä yritysten jatkuvuus on vaarassa. Siksi tieto ei ole omistajanvaihdosekosysteemin taustatekijä, vaan osa sen perusinfrastruktuuria.

REBTES-hankkeen ekosysteemikartoitukset osoittavat, että tietopohja vaihtelee Euroopassa paljon. Joillakin alueilla on vakiintuneita barometreja tai rekisteripohjaista seurantaa, toisilla tieto perustuu yksittäisiin tutkimuksiin, tukiohjelmien käyttölukuihin tai yritysrekisterien epäsuoriin havaintoihin. Vertailu korostaa Suomen ja Etelä-Pohjanmaan vahvuutta, mutta myös haavoittuvuutta: tietoa on ollut saatavilla poikkeuksellisen hyvin, mutta sen jatkuvuus ei ole itsestään selvää.

Omistajanvaihdosta on vaikea mitata

Omistajanvaihdoksen tilastointi on vaikeaa, koska omistajanvaihdos ei ole yksiselitteinen tai vakiomuotoinen tapahtuma. Yritys voi siirtyä uudelle omistajalle osakekauppana, liiketoimintakauppana, sukupolvenvaihdoksena tai yritysjärjestelynä. Kaikki nämä eivät näy samoissa rekistereissä eivätkä samoilla

käsitteillä.

Tilastoinnin näkökulmasta on myös hyödyllistä erottaa kolme tiedon lajia. Ensimmäinen on tieto toteutuneista omistajanvaihdoksista: kuinka monta osake- tai liiketoimintakauppaa tai yrityksen sukupolvenvaihdosta on tapahtunut. Toinen on ennakoiva tieto yrittäjien aikomuksista: kuinka moni suunnittelee yrityskauppaa, sukupolvenvaihdosta tai toiminnan lopettamista. Kolmas on ekosysteemin toimivuutta kuvaava tieto: tavoittavatko palvelut yrittäjiä, käytetäänkö asiantuntija-apua, löytyykö ostajia.

Mikään näistä ei yksin riitä kuvaamaan omistajanvaihdosilmiötä. Toteutuneet tilastot kertovat, mitä on jo tapahtunut. Barometrit ja kyselyt kertovat, mitä on mahdollisesti tulossa. Ekosysteemin toimivuutta kuvaava tieto kertoo, missä määrin ympärillä olevat palvelut, rakenteet ja markkinat tukevat omistajanvaihdosten toteutumista.

Suomessa on ollut vahva tietopohja

Suomessa omistajanvaihdoksista on ollut saatavilla suhteellisen monipuolista tietoa. Tietopohja on rakentunut useasta lähteestä: Tilastokeskuksen tuottamista toteutuneiden omistajanvaihdosten tilastoista, valtakunnallisesta omistajanvaihdosbarometristä, muista säännöllisistä kyselyistä sekä tutkimus- ja kehittämishankkeissa tuotetusta tiedosta.

Tilastokeskuksen kokeellinen yrityskauppatilasto kokosi yhteen kolmea erilaista yrityskaupan muotoa: osakekauppoja, sukupolvenvaihdoksia ja liiketoimintakauppoja. Osakekaupaksi tilastossa luokitellaan tapahtuma, jossa yli puolet yrityksen osakkeista vaihtaa omistajaa. Sukupolvenvaihdoksiksi puolestaan luokitellaan tapaukset, joissa verotuksessa on saatu sukupolvenvaihdoshuojennus. Liiketoimintakauppoina tilastossa huomioitiin ne tapaukset, joissa kauppaan liittyy vähintään viiden työntekijän siirtymä (Tilastokeskus, 2025).

Tilaston mukaan vuonna 2024 suomalaisissa osakeyhtiöissä toteutettiin 3 033 osakekauppaa. Vuonna 2023 sukupolvenvaihdoksia oli 529. Liiketoimintakauppoja, joihin liittyi vähintään viiden työntekijän siirtymä, toteutui vuonna 2024 yhteensä 467 (Tilastokeskus, 2025). Luvut osoittavat, että omistajanvaihdokset eivät ole marginaalinen ilmiö, mutta samalla ne näyttävät vain osan kokonaisuudesta. Erityisen tärkeä on liiketoimintakauppoja koskeva rajaus. Tilastokeskuksen kokeellinen tilasto ei sisällä liiketoimintakauppoja, joissa henkilöstöä ei siirry lainkaan tai joissa siirtyy alle viisi työntekijää. Tämä sulkee lähtökohtaisesti tilaston ulkopuolelle suuren osan pienyrityksissä tapahtuvista liiketoimintakaupoista, jotka voivat kuitenkin olla paikallisesti ratkaisevan tärkeitä palvelun tai työpaikan jatkuvuuden kannalta.

Verrattuna moneen muuhun maahan ja alueeseen, Tilastokeskuksen kokeellinen tilasto on ollut hyvä perusta muulle tilannekuvan rakentamiselle. Tämänhetkinen käsitys on valitettavasti se, että tilastoa ei jatkossa ole saatavilla, ellei sen tuottamiseen löydy erillistä rahoitusta.

Barometrit näyttävät tulevaa painetta

Toteutuneiden omistajanvaihdosten tilastot katsovat taaksepäin. Siksi niiden rinnalle tarvitaan ennakoivaa tietoa. Suomessa valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri, joka on toteutettu jo viidesti, on tässä keskeinen väline. Vuoden 2024 barometriin vastasi 1 476 yrittäjää ja yritysjohtajaa (Varamäki ym., 2024). Barometrin perusteella omistajanvaihdos ei ole yksittäisten yritysten marginaalinen erityistilanne vaan merkittävä osa lähivuosien yritysdynamiikkaa. Valtakunnallisesti 60 vuotta täyttäneistä vastaajista puolet arvioi, että yritys myydään, kun nykyinen yrittäjä luopuu päävastuusta. Sukupolvenvaihdosta suunnitteli 23 %. Etelä-Pohjanmaalla hieman harvempi suunnitteli myyntiä (45 %) tai sukupolvenvaihdosta (18 %). Lopettamista sen sijaan Etelä-Pohjanmaalla suunnitteli useampi kuin valtakunnallisesti (26 % vs. 18 %).

Pk-yritysbarometri (2026) täydentää kuvaa lyhyemmän aikavälin näkymällä. Kevään 2026 Etelä-Pohjanmaan alueraportissa 16 % vastaajista arvioi omistajanvaihdoksen olevan ajankohtainen 0–2 vuoden aikana ja 22 % 3–5 vuoden aikana. Toisin sanoen yli kolmasosalla vastaajayrityksistä omistajanvaihdos sijoittuu enintään viiden vuoden aikajänteelle.

Eri alueilla tieto rakentuu eri tavoin

REBTES-kartoitukset osoittavat, että Suomen ja Etelä-Pohjanmaan kaltainen tietopohja ei ole yleinen. Flanderissa Belgiassa ei ole kattavaa systemaattista tilastoa toteutuneiden omistajanvaihdosten määrästä, mutta alueella tehdään määräajoin tilaustutkimusta. Sen tarkoitus on tuottaa tietoa siitä, miten yritykset valmistautuvat omistajanvaihdoksiin ja millaista tukea tarvitaan.

Kroatiassa virallista tilastoa toteutuneista omistajanvaihdoksista ei kerätä vuosittain eikä määräajoin. Omistajuuden muutos voidaan rekisteröidä, mutta maassa ei ole koottua tietokantaa osakekaupoista, liiketoimintakaupoista eikä sukupolvenvaihdoksista. Kroatian keskeinen ennakoivan tiedon lähde on CEPORin valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri, joka toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2015 ja uudelleen vuonna 2025. Vuoden 2025 tutkimus mahdollistaa kymmenen vuoden vertailun vähintään 55-vuotiaiden yrittäjien omistajanvaihdosdynamiikasta.

Sloveniassa saatavilla oleva tieto liittyy tukijärjestelmän käyttöön. Omistajanvaihdoksiin on saatavilla palveluseteli asiantuntija-avun hyödyntämiseksi. Näiden setelien käyttöä seurataan, ja käyttäjämäärä kertoo siitä, kuinka moni yritys hyödyntää tiettyä tukimuotoa.

Ivano-Frankivskissa ja laajemmin Ukrainassa omistajanvaihdoksia koskeva virallinen tilastointi on vasta muotoutumassa. Yritysrekisteristä voidaan nähdä omistajuuden muutoksia, mutta rekisteri ei erottele kaupallista myyntiä, perintöä tai uudelleenjärjestelyä. Paikallisesti tietoa voidaan täydentää epäsuorilla lähteillä, mutta tällainen tieto ei vielä muodosta kattavaa kuvaa toteutuneista omistajanvaihdoksista.

Utrechtissa, tai yleisemmin Alankomaissa, ei ole kattavaa virallista kansallista yritysten omistajanvaihdostilastoa. Tietoa tuottavat ajoittain eri toimijat (esimerkiksi Hogeschool Utrecht ja eri pankit), mutta menetelmät eroavat toisistaan eikä erillistutkimuksista muodostu yhtenäistä kansallista tietopohjaa.

Puutteellinen tieto vaikeuttaa kehittämistä

Monilla alueilla ongelma ei ole vain tiedon vähyys, vaan myös tiedon yhteismitattomuus. Eri lähteet mittaavat eri asioita: toteutuneita kauppoja, yrittäjien aikomuksia, tukien käyttöä, markkinoilla olevia myyntikohteita tai asiantuntijoiden näkemyksiä. Kaikki tieto on hyödyllistä, mutta ilman yhteisiä käsitteitä ja jatkuvaa seurantaa kokonaiskuva jää hajanaiseksi. Omistajanvaihdosekosysteemin toimijat tarvitsevat yhteisen, tutkittuun tietoon perustuvan tilannekuvan.

Puutteellinen tieto vaikeuttaa sekä palvelujen kohdentamista että elinkeinopoliittista päätöksentekoa, ja ennakoiva kehittäminen jää helposti yleiselle tasolle. Samalla yritysten omistajanvaihdokset ja niiden edistäminen kilpailevat huomiosta sellaisten teemojen kanssa, joista on helpommin saatavilla selkeitä lukuja, kuten startupeista, kasvuyrityksistä, investoinneista ja työllisyydestä.

Tietopohja on osa ekosysteemiä

Vertailun tärkein opetus on, että omistajanvaihdosten edistäminen ei voi nojata pelkkiin palveluihin, kampanjoihin tai yksittäisiin hankkeisiin. Tarvitaan myös laadukasta tietoa siitä, missä määrin omistajanvaihdoksia tapahtuu, miksi niitä jää toteutumatta ja millaisia palveluaukkoja ekosysteemissä on. Suomessa tietopohja on ollut suhteellisen vahva. Toteutuneista omistajanvaihdoksista on tuotettu tilastotietoa ja yrittäjien tulevaisuuden näkymiä on seurattu säännöllisesti barometrien avulla. Tämä yhdistelmä on arvokas, mutta sen jatkuvuus on uhattuna.

Jos omistajanvaihdoksia halutaan edistää vaikuttavasti, niiden toteutumista ja edistämistoimien vaikuttavuutta on myös pystyttävä seuraamaan. Kun omistajanvaihdokset tehdään näkyviksi, yritysten jatkuvuutta ja kasvua voidaan tukea ennakoivammin, täsmällisemmin ja vaikuttavammin.

Artikkeli kuuluu sarjaan, joka käsittelee REBTES-hankkeen ekosysteemikartoituksia. Niissä tarkasteltiin Etelä-Pohjanmaan lisäksi Flanderia Belgiassa, Kroatiaa, Sloveniaa, Ivano-Frankivskin aluetta Ukrainassa sekä Utrechtin aluetta Alankomaissa. REBTES – Developing Regional SME Business Transfer ecosystems on SEAMKin vetämä Interreg Europe -hanke. Ekosysteemikartoitukset kokonaisuudessaan kattava julkaisu ilmestyy syksyllä 2026. Sarjassa aiemmin ilmestynyt:

Yrityksen omistajanvaihdos alkaa herättelystä | Julkaisut@SEAMKYritysten omistajanvaihdosten herättelyn hyvät käytännöt Euroopassa | Julkaisut@SEAMKYritysten omistajanvaihdosekosysteemi syntyy yhteistyöstä | Julkaisut@SEAMK**Anmari Viljamaa**
Tutkijayliopettaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Juha Tall
Asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Tiina Nieminen

Aluekehittäjä
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Lähteet

Pk-yritysbarometri (2026). *Pk-yritysbarometri: Alueraportti, maakunta – Etelä-Pohjanmaa, kevät 2026*. Suomen Yrittäjät, Finnvera & työ- ja elinkeinoministeriö. Taloustutkimus Oy.

Tilastokeskus. (2025). Yli kolme tuhatta yrityskauppaa osakekaupoilla vuonna 2024. Kokeelliset tilastot: Yrityskaupat. https://stat.fi/tup/kokeelliset-tilastot/yrityskaupat/2025-10-27/index.html

Varamäki, E., Joensuu-Salo, S., Viljamaa, A., Tall, J., & Katajavirta, M. (2024). *Valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri 2024*. Ov-foorumi. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20241216102855